

30.6.1957

החזון הגדול ש"ר הרצל חזה על מדינת-היהודים נתגשם כעבור 50 שנה. התגשמותו נתאפשרה תודות למנהיגי התנועה הציונית, שהיתה להם פרספקטיבה היסטורית, כלומר: לנגד עיניהם עמדו לא רק ענייני השעה הקרובה של עמם, אלא תיכנו תמיד תוכניות לטווח ארוך ולעתיד רחוק; מוכנים היו לנטות שכם ולעמול ללא הרף, אם כי ידעו היטב שהמטרה שהציבו לעצמם, לא תושג ולא תתגשם בחייהם הם. המאבק על האידיאל כדאי היה, אם בניהם ובני בניהם יזכו ליהנות מפרי עמלם. הפרספקטיבה ההיסטורית איפשרה לקבוע מטרה נשגבה - קימום מדינת ישראל רעיון חדש-ישן זה - היה בכוחו להלהיב את העם ועם זאת נראה כמעשי ל לשם ניסוח תכנית פוליטית וכלכלית, העשויה לעורר את העם ולהקים תנועה ציבורית גדולה ודינמית, אשר בהרגשת הצדק הפנימי שבה, השפיעה השפעה גוברת והולכת על עמים אחרים ועוררה את מצפונם.

הישגי המדינה מאז שנת 1948 מעוררים התפעלות וידידים ואויבים כאחד מוכרחים להודות שהמדינה החדשה - היא אחד המקומות הדינמיים המעטים בעולם נבון, זה שלאחר המלחמה, אשר בו מורגש דופק היצירה ופועמת בו שאיפה זאמונה ותקוה בעולם טוב ויפה יותר. מה שהושג עד כה בא, ללא ספק, כתוצאה ממאמצי הגבורה הבלתי פוסקים של זקני התנועה הציונית, של הדור "הצברי" העולה, של מאמצי העולים החדשים, הזורמים לארץ ברבבותיהם ושל כל העולם היהודי, הנותן את עזרתו המוסרית והחומרית המלאה, לחיזוק המדינה ולשיגשוגה.

אכן, הזונו של הרצל ואמונתו בעתידו הגדול של עם ישראל, לא נתגשם אלא בחלקו. אמנם, דור נפלא של יהודים קם בארץ, דור של אנשינ חופשיים, הקשורים בה בכל נימי נפשם; אך האם השתנה העולם לטובה ונתעלה עם שיחרור עמנו? הנעשה מצידנו נסיון לבנות את ארצנו על יסודות חדשים של מוסר וצדק, העלולים לשמש דוגמה ומופת לעולם כולו?

בשטח זה עלינו לפעול עוד רבות, ובכל האמצעים העומדים לרשותנו עלינו לחתור לקראת עולם נעלה יותר, שישמש דוגמה ומופת לעמי העולם. אכן, עלינו להבין, כי המטרה שהציבו לעצמם נציגי העם היהודי בקונגו הראשון, עם האמצעים הדלים שעמדו לרשותם, היה לאין ערוך, קשה יותר להשיגה מאשר למלא תפקיד זה של הפיכת ישראל כיום למדינה מופתית.

לאחר כאלפיים שנות גלות השיג לבסוף עם ישראל את עצמאותו הממלכתית. בהיסטוריה האנושית מילא עמנו תפקיד נכבד, בהקנותו לעולם התרבותי תורת מוסר והשקפת עולם, ששימשו כאידיאל מניח את הדעת במשך תקופה שלמה - החל מהופעתו של משה רבנו עד זמננו אנו. אין ברצוננו לומר בזה, כי עם ישראל או אומות העולם חיינו תמיד בהתאם לתורה זו, אין ספק, שעשרת הדברות והתנ"ך בכלל היתה להם השפעה חיובית על עמי העולם. תורת משה זו פורסמה על סף תקופת הברזל, ששימשה נקודה מיפנה בהיסטוריה העולמית. מי יודע? אולי יש לראות בדבר משום השגחה אלוהית שעם ישראל שוב הופיע על הבמה ההיסטורית כגורם חשוב, העלול לתרום תרומה חשובה לישועתו של עולם מסוכסך ונבוך זה.

זה כ-200 שנה נתון העולם במצב מעבר. תהילתו של מצב זה נעוצה במהפכה התעשיתית - שהשפעתה בחלקי עולם מסוימים מורגשת רק עתה - ונמ גם בזמננו אנו. בכל תקופת מעבר זו נדרשים לא פעם ערכי המוסר של החברה האנושית לעמוד בפני מבחן ובקורת קשים. רווחת ההרגשה, שהמסגרה הרעיונית והדעות, שעמדו לו לעולם לעזר במשך 3000 שנה ויותר מתרופפה והולכת, וכי יש צורך דחוף בשנוי האקלים הרוחני של האדם המודרני.

האדם בזמננו שרוי בפחד, ואינו יודע מה צפוי לו בעתיד הקרוב. לכאורה, חופשי הוא, אך, למעשה, משמש הוא אשקוקי במשחק הכוחות הפולי הבינלאומיים, וכי למרות ההתקדמות העצומה בשדה המדע והטכניקה, אין האדם של זמננו מצוייד ציוד מוסרי במידה הנדרשת, כדי שיוכל לעמוד פנים אל פנים עם קידמה עצומה זו, בצומת דרכים זו, על סף התקופה האטומית; חידש ישראל את עצמאותו בארצו. נאמנים אנו לעברנו המפואר ולשליחותנו ההיסטורית ומוכנים לבקש ולמצוא פתרון לבעיות המטרידות כעת את המין האנושי. ואם גם מדינה קטנה היא ישראל, הנה העם היושב בה, הוא בעל תרבות עתיקה ומסורת רוחנית עשירה, ומוכן הוא למלא את המשימה הקשה ולאמת את דבריו של מנהיגה הדגול, ד"ר הרצל, שאמר, כי גאולת עמנו והתעלותו, ישוחרר ויתעלה העולם כולו.

תערוכת חג העשור תראה לנו בצורה ציורית וסמלית באיזו מידה ההווה ועתידה של אומתנו קשורים בעברה קשר בל יינתן; כל המאורעות הגדולים, שהתרחשו בהיסטוריה הארוכה של עמנו, המלאה תמורות אין סוף ותוארו באופן כזה, שכל המתבונן בהם מן הצד, יוכל בנקל להבינם. תער

זו תלמדנו שלא להשתקע יתר על המידה בבעיות השעה הקרובה ולאבד על ידי כך את הפרספקטיבה ההיסטורית שלנו. היא תראנו את הדרך, בה אנו הולכים, ותתן בידינו תוכנית רבת-ממדים, שתאחד את כולנו במטרתנו וגורלנו; היא תלהיב את רוח הדור ותעוררו להמשך המעשים. יצירתנו הגדולה, האופי ורוח התחייה שלנו יוסברו ויוכנו כראוי, אם כולנו נתרום תרומה נדיבה למיפגן מפעלינו, השגינו והתקדמותינו במשך עשר השנים האחרונות. תערוכה זו תעודד את רוחן של העם ותסייע בידו להיאחז בצד הטוב של עברנו ומסורתנו, היא תראנו לדעת, מה נותנים החיים במדינתנו הצעירה לאזרח הישראלי, את ערך עמלו ומטרת קיומו בארצו ההופשית; היא תטע בלב העם על כל עדותיו, את ההרגשה של השתייכות לאומה אחת מלוכדת - יהודי המזרח כיהודי המערב, התושב הותיק כעולה החדש, החרד כחופשי, אנשי השמאל והימין כאחד ויהודי כנכרי. היא תתן לדור העולה את ההזדמנות להכיר במידת-מה את החיים ואת הבעיות, בהן מתלבטים יהודי התפוצות, ועל ידי כך יתחזק הקשר ב הנוער הישראלי לבין העם היהודי. היא תראה את ישראל ליהדות העולם ואת יהדות הגולה לאזרחי ישראל ותחזק ותהדק את הקשר שביניהם; התער תמלא את לב כולנו הרגשה של גאווה על ההשגים העצומים, שמדינתנו השי במשך זמן קצר כל כך, והרגשה של שליחות במילוי המשימה הגדולה - הקמת חברה מתוקנת למופת, המורה את הדרך בה נלך, כדי להביא גאולה שלמה לעמנו, ולקחת, כמו כן, חלק פעיל בישועת האנושות כולה.